

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Conflictul cu Sârbia.

Ceice conzideră conflictul monarhiei noastre cu Sârbia sub raportul primae informationis, își explică tot așa de bine ținuta sârbilor, dictată de extasul războiului lor glorios, ca și nervositatea monarhiei Austro-Ungare, care nu se poate împăca cu gândul unei consolidări repentine a primejdioasei vecine dela granițele sale sudice. Natural — vor zice acestia — că îndatăce sârbii se vor trezi la cruda realitate, iar monarhia Austro-Ungară va cumpăni închipuita primejdie a vecinătății sârbești cu cuvenitul sânge rece, se va aplană tot fără urmă și vor încăpe unul de altul, ca doi vecini, cari trebuie să se înțeleagă în interesul lor binepriecut. Durere, că așteptările acestor optimiști se spulberă pe zi ce merge în vânt și o aplanare a conflictului nostru cu Sârbia e azi o — imposibilitate.

Adecă — imposibilă a fost evitarea conflictului din momentul erumperei războiului bulgaro-turc.

Nu trebuie se invocăm argumente din depărtata istorie, nici motive geografice sau etnografice, ca să vedem, că la temelia conflictului sârbo-ăustriac zac alte interese de ordin superior, cari tae adânc în existența și dezvoltarea ambelor state, azi atât de îndujmănite unul cu altul. E așa de clar pentru orice om, care vrea să înțeleagă, că sârbii au început războiul turc cu nădejdea în suflet și aprobarea soților lor de arme, că vor căpăta țarm — port la mare. Un stat ca Sârbia, icuit la Dunărea de jos între atâtea țări, fără drum către marea liberă, nu poate să existe mult. Tot exportul și importul ei e lăsat pradă bunei dispoziții a vecinilor, cari îi fac controla, o șicanează când vreau,

și opresc marfa exportată, îi confiscă muniția adusă pe risicoul ei, îi opresc vitele la graniță — sub pretextul boalei de vite — și altele, ce poate face cineva aceluia, care din casă nu poate eși fără peste pragul vecinului. În războiul acesta atâtea și atâtea pilde s'au dat de absoluta incapacitate de a exista a unui stat fără — mare, încât Sârbia azi conzideră chestia portului de o chestie de existență. La începutul războiului muniția ei sosită la Saloniki, a fost confiscată de turci și poate că dacă nu avea un patron puternic la nord, oștirea ei nu avea echipamentul de lipsă.

Ținuta dușmănoasă a sârbilor față de monarhia noastră a avut de urmare, că pe linia ferată austro-ungară n'au cutezat aduce nimic, iar până la Dunăre mai erau Dardanelele, pe cari turcii le țineau deschise numai pentru prietini lor... Iată pentruce sârbii azi nu cedează din portul la Adriatică. De mai bine de o lună stăm gata să trimitem ultimatul Sârbiei, foile scriu înverșunat, Viena amenință și țărișoara aceasta, în loc să se roage de iertare și să-și vadă de afacerile ei mărunte își concetreză oștirea la granițele, monarhiei și se pregătește așa salva vieața cu arma. De bună seamă, că nu numai extasul gloriei, al biruintelor ușoare turcești o determină la pasul acesta grav, ci rezonul ei de stat, că fără port, fără mare nu poate și nici nu vrea să existe.

Nu mai puține și neînșămnate sunt argumentele, pe cari monarhia noastră le aduce pentru punctul ei de vedere. Austro-Ungaria a declarat la începutul războiului turco-bulgar, că orice va fi sfârșitul acestui războiu din statu-quo nu lasă. Se înțelege, că nime n'a înțeles statu-quo în felul, că să vor bate aceste țărișoare, își vor cheltui bă-

nișorii, muniția și dupăce se vor fi ostenit încurând, atunci vom veni noi bunii și puternicii vecini și vom opri tot la calea jumătate.

Ci după vorbirea contelui Berchtold a fost toată lumea pregătită la aceea, că Austro-Ungaria nu va tolera nici cuceriri de noi teritori nici o primejduire a echilibrului de putere în Balcani, dar va sili Turcia, ca să garanteze un modus vivendi pentru diferitele naționalități și creștinii din imperiul său.

E evident, că în felul acesta Austria nu pierdea nimic. Drumul ei spre Orient sta și pe mai departe deschis, storcând eventual și de mult așteptată concesiune a liniei ferate dela Seraievo — până la Mitrovica, ar fi câștigat un teritor de comerț, care ar fi putut fi exploatat pe decenii înainte, fără vre-o teamă de concurență din altă parte. Planul acesta a fost total anihilat de învingerile surprinzătoare ale aliaților din Balcani, cari s'au perândat atât de repede una după alta, încât au conșternat definitiv diplomația lumii întregi și în primul rând diplomația monarhiei noastre. Abandonarea principiului statu-quo a fost urmare a acestui calcul greșit, după care conflictul cu Sârbia a urmat, ca un necesar logic și natural. Sandjacul, care forma granița Austro-Ungariei de către Turcia e ocupat de Muntenegreni și sârbi, cari pot să lasă drumul liber al monarhiei spre Orient, dar îl pot și opri. Dacă îl vor lăsa, de bunăseama, că în schimb vor cere astfel de contraservicii, cari pentru ei vor fi cu atât mai înșămnate, cu cât nu vor fi tocmai pe placul nost. Având ei și port la Adriatică nu vor mai fi avizați la bunăvoința diplomației din Viena-Budapesta, ca să-și poată exporta vitele și cerealele, căci vor avea un alt drum cu mult mai scurt și mai

rentabil, de unde vor putea ajunge cu marfa lor în ori care punct al Europei ori alt continent. Așa se întoarce norocul în lumea aceasta. Pe cât au tost ei de avizați la Austro-Ungaria, pe atât vom fi noi acum, în drumul comerțului nost spre Orient. Că ce înseamnă aceasta, ușor și-o poate oricine închipui. Toată industria, comerțul, aranjarea noastră economică din Austria și Ungaria e combinată în cea mai strânsă legătură cu Balcanul deranjat, primitiv și inert, unde ai noștri au fost negustorii, întreprinzătorii, cămătarii, cari își duc marfa și banul, ca să-i ferească pe respectivii pe secolii înainte. Și aceste le puteam face fără nici un contra-serviciu, căci eram tari, încrezuți și n'aveam de cine ne teme.

Pe când cugetam, că drumul nostru e etern spre Constantinopol, vine sârbul și se pune de-a curmezișul. Înțelegeți ce înseamnă aceasta pentru Austro-Ungaria? O sguđuire din temelii a întregului ei aranjament economic, pe care o vom simți cu toții fără deosebire, pe decenii înainte. Mai adaugă la aceste, că eventualul port sârbesc la Adriatică poate să devină cu timpul un port de războiu al Rusiei invizibile, mai ales dacă Dardanelele vor rămânea și pe mai departe închise pentru vasele rusești de răs-

boiu, și iată primejdia în toată mărima ei.

Mirare-i dacă conflictul Austro-Sârbesc a ajuns la răspântie? Prezidenții camerelor industriale din Viena au întervenit la monarhul, ca să limpezească situația cu Sârbia, altcum vieța economică a monarhiei e amenințată de o mare catastrofă. Diplomația europeană, care cearcă să evite războiul general, caută soluții într'un conflict, care e chestia de vieță pentru ambele state. Să sperăm totuși, că ne va feri Dumnezeu de războiu și grozăveniile lui.

Știpești arhidiecezani.

Publicăm în următoarele numele elevilor, cari au primit știpești pe anul scol. 1912/13 din fundațiunile arhidiecezane administrate la stat.

I. Fundațiunea Dr. Simeon Ramontzai.

Nicolae Comșa rigor. medic. Budapesta	530—
Ioachim Popoviciu silv. a. IV. Selmecz	630—
Iul. Ionaș acad. de des. a. II. Bpesta	630—
Aur. Moldovan silv. a. III. Selmecz	630—
And. Mureșan jur. a. IV. Budapesta	630—
Aur. Pop tehnic a. I. Budapesta	630—
Demetriu Negrea jur. a. II. Budapesta	200—
Iustin Domșa jur. a. III. Cluj	168—
Aureliu Muthu jur. a. III. Cluj	168—
Aurelian Man jur. a. II. Cluj	168—
Traian Migia jur. a. I. Cluj	168—
Stefan Pantea jur. a. I. Cluj	168—
Iosif Pop jur. a. II. Cluj	168—
A. Moldovan sc. mil. sup. a. II. W. Neust	126—

Romul Oancea gimn. cl. VI. Blaj	126—
Virgil Botezan gimn. cl. IV. Blaj	126—
Cornel Andrea gimn. cl. III. Blaj	126—
Domitlan Baciu gimn. cl. VI. Blaj	126—
Liviu Ciungan gimn. cl. VII. Blaj	126—
Vasiliu Cisteian gimn. cl. V. Blaj	126—
L. Donia gimn. cl. IV. Gy. Szt. Miklós	126—
I. Masca gimn. cl. V. M. Oșorheiu	126—
Aur. Popp gimn. cl. VI. Budapesta	126—
Coriolan Ramonțian gim. cl. VII. Blaj	136—
T. Sermășan gimn. cl. VII. Blaj	126—
Pomp. Simonetti gimn. cl. VII. Blaj	126—

II. Fundațiunea Ioan Bobb.

Oct. Anca gimn. cl. V. Sătmar	120—
Aur. Gherghel gimn. cl. IV. Blaj	120—
Aur. Leményi gimn. cl. III. Șimleușilv.	120—
Oct. Petrovan gimn. cl. III. Baia-mare	120—
Octavian Pop gimn. cl. VI. Blaj	120—

III. Fundațiunea Petru Malor.

Sabin Morar gimn. cl. I. Sibiu	120—
--------------------------------	------

IV. Fundațiunea Gavrilă Vajda.

S. Gizdav gimn. cl. VIII. Făgăraș	140—
Clemente Hossu gimn. cl. I. Oradea mare	140—
Ales. Pop medic. a. III. Cluj	140—
Nic. Vaida gimn. cl. VI. Baia-mare	140—

V. Fundațiunea Efraim Klain.

Nic. Voicu medic. a. I. Budapesta	360—
Emil Măcelar gimn. cl. III. Blaj	240—

Spicuri.

Sfânta Duminecă.

Zilele acestea am primit dela păr. Teodor Bălășel din comuna Ștefănești, județul Vâlcea, cârticica No 2. din biblioteca societății culturale „Dragostea creștină”. Cărticica cuprinde o colecție de pove-

FOIȚA.

„Ave Maria”.

După F. X. Wetzel. Trad. de I. Belu.

4. „Binecuvântată ești tu între muieri”.

Vestitul părinte iezuit Alexandru Baumgartner în societatea alor doi preoți a umblat toată inzulă Izlandică. Odată au rămas peste noapte în casa unui econom protestant, care avea o locuință săracă ce-i drept, dar curată. În ziua următoare părințele Geyer, unul dintre soții lui Baumgartner înainte de despărțire a întins stăpânei trei chipuri sfinte, a lui Hristos, a Mariei și a ingerului păzitor, ca să-și aleagă dintre ele. Femeia s'a uitat câtăva vreme la ele, apoi și-a ales-o pe Maica Domnului. Apoi a întrebă-o preotul, cum de ea protestantă o inbește pe Maria? „Cum să nu — răspunse muierea, — doar ea e Maica lui Dumnezeu”.

Din istoria aceasta reiasă, că mulți protestanți bucuroși s'ar reintoarce la Maria, dacă predicatorii nu le-ar umplea capul cu fel de fel de povești despre „dumnezeirea Mariei”. Zică cine ce va zice, dar protestanții cred, că Maica Domnului în biserica catolică se bucură de o cinste așa de mare, ca și Dumnezeu. Și părerea aceasta țin

mortăș chiar și cei mai învățați dintre ei. Chiar și Haze, învățatul profesor protestant dela universitatea din Iena cutează să afirme, că la catolici între onoarea ce să dă lui Dumnezeu și între venerarea sfinților nici nu ar fi deosebire, numai în școală, dar în vieță și în praxă tocmai de onoarea cea se bucură și sfinții ca și Dumnezeu. În contra acestei păreri se potrivesc cuvintele unui călugăr franciscan din veacul al XIII, Berhold din Regensburg, care astfel zice într'o vorbire de a sa: Dacă aș ști, că Fecioara Maria, mama lui Dumnezeu, ar fi pe câmpul acela frumos, și aș ști, că mă învrednicește ca să o pot vedea: dar pe cale m'ar întimpina vre-un preot, care ar duce la vre-un morbos trupul Domnului Hristos, atunci m'aș întoarce cătră preotul, care duce pe Domnul meu, și aș cădea înaintea lui în genunchi nu înaintea Mariei și a cetelor crești. Căci cu toate că foarte mult aș dori să o văd pe Maria, pe Maica Domnului, pe care încă nu am avut fericirea să o văd: cu toate acestea l-aș cinsti mai întâi pe Domnul Hristos, deși îl văd zilnic sub formele pâinii și a vinului..

Căci precum e de neînșămnată lumina ce trece prin urechile unui ac, față de întreaga lumină ce strălucește pe pământ tocmai așa e de neînșămnată sfințenia Mariei și a tuturor sfinților, față de sfințenia vrednică de adorare a lui Dumnezeu.

Se tractăm deci, cât se poate de pe

scurt învățătura bisericii referitoare la venerarea și chemarea întru ajutor a sfinților. Înainte de toate, biserica propune, că e lucru bun și folositor a da onoarea cuvenită sfinților, și ai chema întru ajutor. Așadară ce deosebire este între onoarea ce o dăm lui Dumnezeu, și între ceea ce o dăm sfinților? Singur pe Dumnezeu îl cinstim și îl adorăm, ca pe Domnul suprem; iar lauda ce o dăm sfinților se naște din împrejurarea, că ei au fost servi credincioși a lui Dumnezeu, iar acum se bucură de prietinia Lui.

Pe Dumnezeu îl onorăm pentru sine, iar pe sfinți pentru darurile și ajutoarele, cari le-au primit dela Dumnezeu.

Lui Dumnezeu ne rugăm, ca să ne ajute prin *atotputința sa*, iar sfinților ne rugăm, ca prin *intrepunerea lor* la Dumnezeu să ne ajute. Iar între toți ingerii și sfinții locul prim îl ocupă Preacurata Vergură Maria, pentru că ea stă mai aproape de Dumnezeu, deci ei li compete iubire și venerare în gradul cel mai înalt, după Dumnezeu.

Aceasta e învățătura bisericii lui Hristos. Aceasta se află în orice catehizm, în orice carte de religie, în decretalele sinoadelor și în hotărârile papilor și a episcopilor. Iar creștinului adevărat li este oprit a crede altceva, decât cum învață biserica, iar dacă-i cinsteste altcum pe sfinții

tiri populare române, grupate sub titlul „Sfânta Duminecă”. Apreciem foarte mult tendința acestei reuniuni de a moraliza și lumina pe săteni și de ai face să prospereze pe toate căile, cum e: industria casnică, economia rațională, creșterea vitelor, ș. a. dar, — să nu fie cu supărare, — nu putem încuraja farizeismul, care se propagă prin povestiri, ca acele ce sunt cuprinse în această cârticică.

Iată câteva pilde: în povestirea a doua, intitulată tot „Sfânta Duminecă” se spune, că un creștin merse în ziua sfintei Dumineci pe la frumosașele lui vii: „Și tot plimbându-se așa, iată că vede o punte plină cu struguri deslegată de vânt de pe arac și doborâtă jos la pământ. Ți-era mai mare mila să te uiți la strugurii ei aruncați și zăcând pe tina pământului, în praf și în pulbere. Creștinul nostru se aplecă la ea, o luă de jos și o animă de arac. Atât și nimic mai mult. Dar ingerul lui Dumnezeu îl muștră tare pentru îndrăzneala ce avusese ca să săvârșească un lucru cât de mic în ziua sfintei Duminece.

— Nu știi tu, creștine fără de minte, că lucrul făcut Dumineca este afurisit și faptă urâtă înaintea lui Dumnezeu? Pentru ce dar te lăcomiși de călcași porunca lui Dumnezeu?

— Iartă-mă, sfinte Ingere al lui Dumnezeu, iartă-mă, căci de-acum încolo nu voi mai călca această sfântă și înfricoșată poruncă alui Dumnezeu, se rugă omul nostru.

Ingerul îi răspuse: nu stă în puterea mea să te iert, omule păcătos, du-te la sfânta Duminecă și roagă-te ei să te ierte, și dacă te va ierta ea, iertat să fi și de mine și de Dumnezeu.

Omul pleacă plângând la sfânta Duminecă, merse înaintea ei, îi îngenuche la picioare și se rugă să-l ierte pentru greșala ce făcuse.

Sfânta Duminecă, ascultând rugăciunea lui, încruntă din sprincene și-i răspunse aspru: fapta ta este o mare călcare de lege. Du-te îndărăt la vie, adună toți aracii din vie și îi fă grămadă mare. Bagă-te apoi și tu sub grămadă, dă foc aracilor și tu să stai sub ei până vor arde toți și se vor face grămadă mare de jărăgaiu pe tine și, dacă tu nu vei arde, numai atunci poți fi iertat de mine.

Acestea răspunse sfânta Duminecă și apoi îi întoarse spatele.

Creștinul nostru, fiind om cu credință mare la Dumnezeu, ascultă porunca sfintei Dumineci, merse la vie, strânse aracii toți din vie, îi făcu grămadă mare, le dete foc și se vâri sub ei. Aracii luară foc, flacăra se ridică până sus la ceruri, și duse înaintea lui Dumnezeu credința omului nostru. Aracii se mistuiră cu totul de foc și se prefăcură într'un morman mare de cărbuni aprinși, și omul nostru rămase de tot neatins pentru că avea credință nestrămutată în inima lui.

Merse înapoi la sfânta Duminecă, îngenuche la picioarele ei și își ceru dia nou iertare.

Sfânta Duminecă îi iertă și îl blagoslovi, dar îi spuse că dacă mai greșește iar, cu greu își va mai putea dobândi iertare.

Ați auzit? Ți era mai mare mila de struguri să-i vezi aruncați în tină, și creștinul s'a aplecat, a ridicat vița și a animat-o de par, cum i-am zice noi la arac. Și — pedeapsa i-o știți.

Ei bine, mai au loc astfel de învățături în veacul luminat de acum? când se insistă pentru reducerea sărbătorilor, căci lipsele sunt multe și munca e reclamată și bine plătită, când socialismul răntăcios cuprinde tot mai mult teren? Concluziunile și le poate face ori și cine, să mergem mai departe.

A treia poveste e tot *Sfânta Duminecă*, e foarte scurtă, de abia două pagini, o putem reproduce întreagă.

În naltul cerului și într'o sfântă Duminecă sta de vorbă Dumnezeu cu Sfeti Petre. Cnm vorbiau ei așa, deodată Dumnezeu grăi către Sfeti Petre, încruntând sprincena: Petre, dă fuga numai decât în lume și vezi că un om lucrează ceva în ziua Duminecii.

Repede plecă Sfeti Petre și ca un vârtej dete ocol pământului, ca să găsească pe omul ce îndrăznea să lucreze în ziua Sfintei Dumineci. Dar zădarnică alergătură, căci nu găsi pe nimeni lucrând, toți oamenii erau duși la sfânta biserică, unde ascultau cu smerenie sfânta slujbă și se închinau lui Dumnezeu. Tocmai când să se întoarcă iar la Dumnezeu, ca să-i spue că n'a găsit pe pământ nici un om lucrând, Sfeti Petre văzu un om care ședea pe prispa casii și sucea peste deget un pai de iarbă. Tăcu și nu zise nimic. Merse înaintea Milostivului și îi spuse:

— Doamne, am dat ocol pământului în lung și în lat și n'am văzut nici un om lucrând, toți erau duși la sfânta biserică. Am văzut numai un om care ședea pe prispa casii și sucea peste deget un pai de iarbă, Atât numai.

Dumnezeu încruntă din sprincene și-i răspunse aspre:

Vezi, Petre, tot pe acel om ticălos l'am văzut și eu și să știi că nici atâta lucru nu e slobod omul să facă în ziua Duminecii, ci numai la biserică să meargă. Afurisit este tot lucru de Dumineca, afurisit să fie și paiul acela ce ai văzut sucindu-se peste deget de acel ticălos de om.

Și cum a grăit astfel Dumnezeu, s'a și uscat degetul omului, care îndrăznise să facă altceva decât să meargă la sfânta biserică

decât cum îi spune aceasta învățătură, păcătuiește.

Cu toate acestea Maria merită venerarea cea mai mare, de oarece ea e mai pe sus de toate făpturile, și pentru demnitatea ei de Mamă a lui Dumnezeu. Pentru aceea o numim binecuvântată, și mai fericită între muieri. Aci o privim pe Maria ca muieră, și ca maică fecioară.

Maria — e maica lui Dumnezeu! Și întru adevăr aceasta demnitate a ei e atât de mare, încât mai mare numai a lui Dumnezeu poate fi. „Dumnezeu — zice s. Bonaventura — ar fi putut crea un pământ mai mare un ceriu mai frumos, dar nu a putut crea o mamă mai mare, decât Mama lui Dumnezeu”. Precum dumnezeirea, așa și vrednicia Mariei de Mamă a lui Dumnezeu întrece tot ce ne-am putea închipui, și ce am putea exprima.

Maria — e mamă și fecioară. Regina vergurilor de-o parte e mama cea mai glorioasă și mai mărită, dar de altă parte e și vergura cea mai curată și mai nepătată. Întru adevăr Maria e foarte mare în vrednicia acesteia, deci nu e mirare, dacă o fericesc toate neamurile. Pentru aceea cântă biserică: „Cuvinesă cu adevărat, să te fericiim pe tine, Născătoare de Dumnezeu, pe cea pururea fericită și prea nevinovată și Maica Dumnezeului nostru. Cea ce ești mai onorată decât Heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât Serafimii, carea fără

stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine cea după adevăr, Născătoare de Dumnezeu, te marim”.

Maria — e mântuirea neamului omenesc, pentru că prin ea a venit mântuirea lumii. Evă s'a numit muieră cea dintâiu și prin ea a venit păcatul în lume; dar prin Maria am câștigat pe Răscumpărătorul, care a înfrânt puterea diavolului. Eva pentru noi a fost izvor de stricăciune, până când Maria a devenit izvorul mântuirii. „Bucură-te Curată, ceea ce ai născut pe Dumnezeu cu trup, spre mântuirea tuturor; că neamul omenesc a aflat mântuire prin tine; și noi să aflăm raiul „Născătoare de Dumnezeu curată și binecuvântată”.

Oricine, care conșideră cu toată seriozitatea marea vrednicie la care a fost înălțată P. C. Vergură, trebuie să o măriască: „Binecuvântată ești tu între muieri!” Revista „Ut omnes unum” redactată de un predicator protestant în Nr. din 8 Septembrie 1880 dă următoarea rugare către protestanți „Cinstiască fiește care pe Maica noastră din Ceruri. Vorbiască orișicine cel puțin cu atâta cinste despre Maica lui Dumnezeu, cu câtă ar grăi despre maica-sa trupească”. Putem pretinde mai puțin?

W. O. Dietlein preotul protestant scrie: „Cine nu-și aduce aminte de maica-sa reposată, adeverește, că nu are în inimă blândetă și pietate. Maria fiind Maica Domnului, e și maica noastră. Cine nu o re-

cunoaște de mamă, păcătuiește în contra poruncii a IV-a din „Decalog”. Cinstește pe tatăl tău și pe mamă-ta”. Rău face acela, care fuge dinaintea feței Maicii lui Dumnezeu, care se teme și nu vrea să cinstiască cel puțin rostind o „Născătoare” chiar și de ar fi protestant. Se o cinstiască pe aceea, pe care a salutată ingerul Domnului. Că doar, de se mută la celea eterne orice cunoscut al nostru, îi salutăm zicând: rămas-bun, odihnește în pace! Oare numai pe Mama Domnului să nu ne fie permis să o salutăm, fiindcă și catolicii o fac aceasta?

Astfel vorbesc protestanții adevărați. Oare aceasta nu sună la fel cu tânguirea copilului smuls de lângă mamă-sa? De-ar da Dumnezeu să se reîntoarcă cei ruși dela Biserică la sânul măicuții noastre! De-ar veni timpul, când cu o gură să strigăm cu toții: „Binecuvântată ești tu între muieri!”

E ceva înduioșetor să vezi alipirea negrilor din Africa către P. C. V. părintele misionar Streicher scrie: „În ziua, când negrul păgân își face mai întâu cruce, își lapadă amulețul și poartă medalie de a Mariei. Astfel fac și femeile lor. Din momentul când încep a se ruga, părăsesc mărgelile de știclă ce le poartă la gât și brățarele de fildes și nu doresc altceva decât un chip, sau vre-o medalie de a Mariei. Fetele negrilor îndată-ce își câștigă o medalie de a Preacuratei, o poartă la gât legată cu

Noi îl știam pe pâr. Bălășel, om harnic și luminat, poate e și membru în consistorul spiritual, ce știm noi! cum poate Sfântia Sa să îmbete mințile enoriașilor săi cu astfel de învățături false, cari sunt pur și simplu copie de pe învățăturile profesate de farizeii de pe vremea dlui Hristos: Inghit țintarul și strecură cămila? Și în vremea de azi ortodoxismul ținteste la umplerea capului credincioșilor cu astfel de boscoane și bogomilisme! pentru Dumnezeu, să ne mai deschidem ochii și luminăm creerii și să distingem între credința adevărată și între superstiții și alte credințe deșerte. Să vedem ce fac alte neamuri culte, ce lectură oferă ele poporului țaran și să le imităm, dar nu să ne eufundăm din nou în mocirla veacurilor de mult apuse!

Nr. 1831/3912.

Cursuri pentru analfabeți.

— Circulară către direcțiunile despărțămintelor „Asociațiunii“.

Domnule director!

Vremurile grele în cari trăim ne impun o apropiere sinceră de popor, cu gândul curat de a-l smulge cât mai curând din întunecul neștiinței și a-l ridica în rândul neamurilor culte, conștie de menirea lor pe lume. Viitorul poporului nostru numai atunci va fi asigurat, când el va avea o puternică cultură națională, care îl va ajuta în lupta pentru existență alături de celelalte popoare.

Condiția primă a oricărei culturi conștie e cunoștința de carte, fără de care astăzi un popor nu-și mai poate îndruma soarta pe cărări mai bune. Scăderea cea mai mare a poporului nostru e tocmai lipsa cunoștinții de carte. Putem spune, că analfabetismul e

pielea roșie, și să iau la plimbare. De le salută cineva răspund: „Lero mpomye“ adică, „așa-i că frumoasă sunt astăzi?“

Când misionarul iese Duminecă, după ce i-a învățat, înaintea căsii îi așteaptă o mulțime de femei cu copii în brațe. Și până-când mititeii își întind mânuțele spre el zimbând, femeile strigă în cor: „Medalie de-a Mariei, medalie de-a Mariei să ne dai“. Dar durere, aici în Uganda avem puține medalii și astfel trebuie îndemnate să fie cu paciință, vor căpăta de altădată, fiind-că acum nu sunt. Nu arare-ori se întâmplă că unii catecumeni simpli vin cale de câte șase ori opt ore aducând preotului cât-o corfă de ouă sau câte-o sarcină de banan, numai să capete o medalie de-a Mariei. După-ce capătă acest semn de Venerație a Maicii Domnului, fără de rămas bun o iau la sănătoasă. Se pare că și-au pierdut mințile, de bucuria cea mare. Cu cât se apropie mai tare ziua botezului cu atâta crește între catecumeni onoarea ce se dă Mariei. Aici la stațiunea noastră de regulă avem câte 1500 catecumeni, împărțiți în trei grupe. După-ce am botezat 300, alți 300 le ocupă locul. Între acești 1500 sunt principii și muncitori simpli, copii, bătrâni, tineri și fecioare. Dar cu toți aceștia sunt egali, în cinstea și iubirea însuflețită ce o dau Reginei cerului. În fieștecare dimineață după orele de prelegeri, o cercetează pe Maica Preacurată.

(Va urma.)

cauza la mai toate relele de cari pătimeste poporul nostru.

E timpul suprem ca toți cărturarii să se aștearnă pe muncă serioasă pentru a scăpa pe țărani de rușinea analfabetismului, care constituie o primejdie pentru însaș existența națională a poporului nostru.

În anii din urmă „Asociațiunea“ și-a dat toată silința să organizeze cursuri de analfabeți. În multe părți ele au reușit și au dat rezultate îmbucurătoare. Pilda Asociațiunii a fost urmată și de Consistoarele din Sibiu și Blaj. Nădăduim, că în curând și celelalte consistoare o vor sprijini în această străduință a ei.

Asociațiunea își ține de datorință a îndemna și în acest an toate despărțămintele sale să reieș aranjarea cursurilor de analfabeți în toate comunele de pe teritoriul despărțămintelor.

În ce privește organizarea acestor cursuri să servească de îndrumare următoarele:

1. Directorii despărțămintelor să trimită această circulară domnilor preoți și învățători, invitându-i ca într-o Duminecă sau sârbătoare după terminarea slujbei, să aducă la cunoștința poporului înființarea cursului de analfabeți, explicându-le însămnătatea lui. În aceeași Duminecă să înscrie pe toți țărani (bărbați femei), cari doresc să urmeze cursul.

Propaganda pentru înscriere să urmeze pentru aceea la toate ocaziunile potrivite.

2. Cursurile vor dura de regulă din Neemvrie până în Februarie. Cursurile se vor ținea în fiecare săptămână 3—4 zile câte 2 ore mai ales seara. În caz când numărul celor înscriși la curs ar fi prea mare, se vor împărți în grupuri (grupul femeilor și al bărbaților sau grupul tinerilor și bătrânilor). Cursurile se vor ținea în școală sau în alt local potrivit. Cheltuielile de încălzit și luminat le va suporta comuna politică sau biserică eventual se va acoperi dintr-o colecție făcută între cei înscriși la curs.

3. Cursurile vor fi ținute de preot sau învățător. Se vor propune după metodele cunoscute următoarele obiecte: 1, Citirea, 2, Scrierea și socoteala.

Pentru citire, Asociațiunea, la cerere, împarte gratuit atâtea Abecedare de I. Bota, de câte are lipsă fiecare comună. Pentru acest scop trebuie să se cunoască numărul ascultătorilor și fiecare comună să ceară numai atâtea abecedare de câte are lipsă. Ar fi păcat ca Abecedarele să se risipească fără nici un folos.

4. La sfârșitul anului se va face un examen, în fața directorului despărțământului sau a unui membru al comitetului cercual, eventual a protopopului. Examenul va fi public și după terminarea lui se vor aranja și alte serbări (coruri, reprezentații teatrale, jocuri etc.). Cei cari au făcut progrese mai mari, vor fi distinși cu câte un premiu (de pildă un abonament la „Biblioteca populară a Asociațiunii“ sau la o foaie populară).

Înainte de examen se va face din partea instructorului o listă a celor ce s'au prezentat.

Această listă semnată de instructor și de președintele examenului se va înainta comitetului central al Asociațiunii.

Pentru a răsplăti întru câțva munca

săvârșită, comitetul central a decis să împartă zece premii de câte 50 cor. între acei preoți și învățători, cari până la 1 Maiu anul 1913 vor dovedi că au instruit în scris și citit mai mulți analfabeți în cursul iernii 1912/13.

Pe lângă aceste premii, despărțămintele sunt rugate să împartă și alte premii, fie din averea lor, fie din donațiunile băncilor și particularilor.

Un mijloc foarte bun pentru a trezi între țărani neștiutorii din carte interesul față de scris și citit sunt șezătorile culturale, cari trebuie să se țină Dumineca și în sârbători. La aceste șezători să se discute cu țărani chestiunile ce-i interesează pe ei, apoi preotul sau învățătorul să le povestească întâmplările mai înainte citite prin gazete să le cetească din vre-o carte bucată potrivite, să cetească chiar și câte un țaran priceput iar tineretul să declame și să cânte diferite poezii și cântări.

Aceste șezători dau vieță scrisului și cititului, pe care le învață ceice urmează cursurile de analfabeți. Poporul încetul cu încetul trebuie dat, ca cunoștințele lui de carte să le întrebuițeze în viața practică pentru trebuințele lui reale, căci altfel toată învățătura lui n'are nici o valoare.

Cu ocazia șezătorilor, cărturarii să explice țăranelor rostul Asociațiunii, să-i îndemne să se înscrie membrii ajutători, arătându-le broșurile ce le primesc în schimbul taxei de 2 cor. și cetindu-le din aceste broșuri.

Tot cu ocazia acestor șezători să se înființeze și agenturi de ale Asociațiunii.

Atragem atențiunea tuturor directorilor de despărțăminte, a preoților și învățătorilor, că cursurile de analfabeți nu pot fi oprite de organele administrative ale statului, fiindcă, conform statutelor aprobate de Guvernul țării, Asociațiunea e îndreptățită a aranja asemenea cursuri, cari țintesc promovarea culturii noastre.

Dnii Directori ai despărțămintelor, în raportul lor anual către comitetul central, să raporteze despre toate cursurile de analfabeți, cari s'au ținut pe teritoriul despărțământelor, chiar și când ele nu s'ar fi ținut în cadrele Asociațiunii.

Sibiu, 23 Noemvrie 1912.

And. Bârsean m. p. Oct. C. Tăslăuan m. p.
prezident. secretar.

Academia populară.

— Cronică locală. —

În 1 Dec. s'a continuat seria conferențelor. În toate păturile societății blăjene, se arată cel mai desăvârșit interes. Foarte numerosul auditoriu, ce a cuprins până la țicseală, încăperile Casinei și a localului reuniunii meserieșilor, e dovadă învederată, că Academia este pe placul tuturor, iar bunăvoința și însuflețirea, cu care-și dă concursul artistic, pentru reușita și varietatea programului publicat de mult, sunt garanța sigură a bunului sfârșit pentru care s'au înjghebat cursurile academiei: propășirea în cultura națională. De data aceasta publicul blăjan a fost suprimat plăcut: drăguța d-șoară Mărioara O. Maior, fca directorului domeniilor metropolitane, pentru întâia-ori a pășit înaintea publicului executând cu temperament și pricepere piesele măestrului Murășan: *Pe gânduri*, *Poumpuriu* și

Cucuveica. Esecuția exactă, intonația elegantă, jocul ușor și curajul cu care mai întâiu a pășit în fața blâjenilor, ne dau îndreptățirea de-a crede că d-șoara Maior stăpânește bine taina clapelor, iar furtuna de aplause, ce au silit-o să repeteze, a fost mărturia publicului, ce a ascultat cu satisfacție și îndestulare. Nădăjduim că în curând, concursul prețios al d-șoarei Maior, va ilustra viitor programele seratelor noastre.

Prelegătorul prof. *Precup*, cu glas liniștit și gesturi măsurate, a înțreținut publicul cu un subiect de o importanță istorică-culturală foarte mare: *Bărbații mari ai României* din vechi vremuri, începând cu luminatul sfetnic al lui *Stefan cel mare*, Ioan Tăutul și încheiând cu membrii consiliului din 1866, după răsturnarea lui Ioan Cuza, — defilându-ne astfel pe dinainte vrednici de toată dragostea neamului românesc, figurile mărețe ale României: Tăutul, Hățmanul Arbore, Frații Buzesți din vremea lui Mihaiu V., Conachi, Constantin Negri, Pan, Rosetti, Kogălnicean, Brătian, L. Catargiu etc. Spunerea limpede, interesantă, ilustrată pe alocurea cu intimități din viața puternicilor stâlpi ai României, a fost ascultată cu viu interes, iar chipurile bărbaților acestor luminați, arătate în proiecțiuni luminoase, ne-a transportat cu sufletul în acele vremi mari, când trăeau ei.

* *

Duminecă seara, Academia noastră populară, de care am legat atâtea nădejdi până acum împlinite, în fața unui public foarte mare, încăt spațioasa sală de gimnastică a liceului, abia îl cuprindea, a aranjat în legătură cu conferența istorică a d-lui prof. *Stefan Pop* despre Mihaiu Viteazul, o serată artistică de cant. și declamație. Nu s'a tîntit să se facă un lucru mare, putem însă susținea cu toată competența, că publicul mare a fost pe deplin mulțumit, și încercarea aceasta, de-a da din când în când și puncte de desfătare pe lângă conferențele, ori-cum nu chiar pentru toată lumea deopotrivă de interesante, — este cel mai bun mijloc de-a face educația unitară și națională în aceeași vreme a publicului. Așa bunăoară modestul program de Duminecă seara, a cărui puncte de cor și cântare au fost susținute cu multă dibăcie de alumnii seminarului teologic, cuprinde tot atâtea cântări vechi și cunoscute, cari însă vor plăcea totdeauna și în tot locul, pentru-că sunt românești în formă, românești în suflet, — rupte din însuși sufletul neamului. Ideea vrednică de toată dragostea și lauda, a clericilor facultății noastre și-a publicului din Blaj, de-a contribui la reușita nizuințelor Academiei populare, va fi totdeauna socotită ca o conștiință pricepere a rostului și chemării preotului și mireanului de mâne, în soarta căruia va zăcea viitorul unui neam. Și-acum la program:

1. „Pe-al nostru steag”, esecutat cu artă și nuanțare de corul clericilor. Conducerea a susținut-o d. Ștefănuț cl. II. A plăcut mult și-au fost aplaudați. Se simțea intradevăr „unirea în euget și simțiri”, ce se ridicau, ca un simbol de-asupra publicului ce asculta, și-a clericilor pe cari îi ascultau. 2. *Mihaiu Viteazul*, prelegere de d. Ștefan Pop.

Conferența d-lui Ștefan Pop a fost admirabilă. Săhțind în câteva linii situația Valahiei pe vremea banului Mihaiu, basat pe vechii cronicari, Dsa ne dă o icoană măreață despre acest domn viteaz, care ca și Ștefan, a zdrobit puterea semilunei și s'a

făcut temut înaintea vecinilor săi. Vioiciunea cu care conferențiarul a făcut descrierea celor două mari biruințe asupra Turcilor, limba aleasă și scăpărările de entusiasm, de dragostea țării și a pământului românesc, de vitejia bravilor mnteni, dar mai ales de curajul fără seamăn a viteazului domn, — au făcut, ca tot publicul acela mare, care era în sală, să-l asculte cu multă luare aminte și să deplângă împreună cu conferențiarul desnodamentul fatal al acestei vieți de glorie și mărire. Ne unim și noi cu aplausele îndelung repetite cu care a fost respătit și îl felicităm călduros pentru succesul reformat.

3. „Bate vântul”. O nouă compoziție, pentru tenor și bas, făcută de iubitul nostru maestru, chiar din prilejul acestei serate. În Blaj puternicul bas, dl. Tocaciu a. III, e binecunoscut, și fără indoială, toți erau curioși să-l mai asculte pe omul acesta cu un glas așa de profund, curat și puternic, ce se pare dintr'o altă lume. — nu era cunoscut însă tinerul „primianit” dl. Văgălău, ce susținea tenorul. Și s'o spunem dl. Văgălău, dela început a câștigat publicul pe seama dsale, cu vocea-i plăcută de tenor liric. Dulce, drăgălaș cu tenor în vocea sonoră, dl. Văgălău a reușit lângă „cruntul” I. Tocaciu. Amândoi au fost din greu aplaudați, cât au trebuit să mai cânte una, o veche cunoștință: *Ku mă duc codrul rămâne*.

4. „Eroii dela Plevna” declamație de dl. Traian Erdélyi. Ei bine, cine nu știa, că dl. declamator n'a urmat cursuri anume de declamație, se credea în fața unui adevărat artist. Predarea, ușurătatea în mișcare, jocul feții potrivit. Insonarea și lărgirea gestului totdeauna la loc, îți dă senzația, că *acest diletant*, a crescut pe scândurile scenei. A plăcut foarte mult și furtinos aplaudat.

5. „Doinele” cântate de dl. I. Văgălău, ne duceau în altă lume: lumea celor ce trăiesc cu codru, dragostea și cinstea Românilui, ce așa de adânc se știe intona în doina sa, neajunsa doină românească, cu suflet de tristețe, cu gemet de durere și fulgerări de nădejde. Am fi tot ascultat.

Acompaniarea pieselor a făcut-o maestrul, căruia i-se cade mulțumită pentru reușita româneștei serate a Academiei, — iar blândul bătrân cu inimă tinerească, ce-a ostenit pentru infiriparea scenei stabile, poate avea mângăierea, că „serata” Academiei populare de Duminecă seara, — a reușit deplin.

Cronicar.

Reviste.

Războiul. Deocamdată e liniște în Balcani. Armistițiul s'a încheiat și subscris de Bulgaria, Sârbia și Montenegro. Grecia nu l'a iscălit, ea voește să tracteze cu Turcia independent. S'au făcut întreprinderi din partea marilor puteri și se speră că se va cuminti și Grecia, de cumva nu voește să o pătească ca de data trecută, când au avut noroc cu fuga. De altcum se pare, că alianța statelor balcanice e pe cale de a se desface, se așteaptă deocamdată rezultatul ce-l vor da pertractările de pace, ce vor începe zilele aceste la Londra și la care fiecare țară și-a trimis trei reprezentanți.

Noutăți.

Sfintire de biserică. Curatorul bisericii românești unite din Glăjărie invită la sfintirea bisericii sale, care se va face în 19 Decembrie n. (sf. Nicolae) 1912, orele 9 a. m. prin delegatul metropolitan Ariton M. Popa, protopop. După ședință va fi prânz comun, iar la 6 ore seara șezătoare populară și producțiune teatrală. Venitul curat e merit bisericii.

Programul șezătorii: I. Cuvânt de deschidere, rostit de Ariton M. Popa, protopop. II. Reprezentațiune cu Skeopticonul, scene din viața lui Isus Hristos. III. „Vlăduțul mamei”, comedie într'un act de Ioan Lupean. IV. Cuvânt de închidere. Glăjărie, la 29 Novembre 1912. Curatorul bisericesc.

„Mângăierea sufletului” e titlul unei foarte simpatice cărțicele de rugăciuni, întocmite de harnicul protopop al Orăzii pâr. *Ioan Genț*. Cărțicea de peste 100 pag. format mic tipar mare și curat, cuprinde cele mai potrivite rugăciuni de lipsă pentru evlavia pruncilor școlari. În special urmarea sf. liturgii a fost una dintre ideile cele mai bune, cari au călăuzit pe autorul acestei cărțicele. De aceea și credem, că ar trebui lătită în cercurile cele mai largi, ales pe la periferiile dieceselor românești și chiar prietere școlarii noiei dieceze. Mai remarcăm și frumoasa rugăciune întocmită de Il. Sa P. S. Episcop Radu și rostită cu prilejul sfintirii monumentalei biserici dela Tâmpăhaza. Cărțicea aceasta de rugăciuni costă legată 32 fil. plus 5 fil. porto, la comandă de 50 ex. prețul e de 26 fil. exemplarul, iar la comandă de 100 ex. prețul e numai 20 fil. plus spesele de postă. A se adresa la autoul în Oradea mare, Sztroneszky utca 6.

Dela „Fundatiunea pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria”. Relativ la starea și lucrările „Fundatiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria”, Epitropia fundatiională comunică următoarele:

I. *Donatiunea Nina Cseregedi născ. Ciato*, care — cum s'a mai raportat — a testat fundatiunii șase acțiuni de ale băncii „Arieșana” din Turca, a fost predată Epitropiei fundatiionale, care la rândul său a transpus-o institutului „Ardeleana” din Orăștie spre administrare. Valoarea nominală a acțiilor donate face K. 600 iar cursul lor la aproape K. 800. Epitropia a esprimat executorului testamentar și totodată reprezentant al urmașilor fer. testatoare, d-lui dr. Daniil Szabó, avocat în Blaj recunoștința sa.

II. *Starea fundatiunii*, care cu finea lui August a. c. era de K. 38,187.29 a crescut în aceste trei luni din urmă cu următoarele sume:

1. Donatiunea d-nei Nina Cseregedi K. 600.— 2. Donatiuni pentru broșura „Episcopii Bob și Adamovici” de dr. I. Lupș 568'06. 3. Dela „Bihoreana”, Oradea-mare 100.— 4. Ajutor anual dela „Societ. pentru fond de teatru român” 100.— 5. Dela cununia d-lui N. Frâncu din Cârțișoara (bani gata și o acție) 203'92. 6. Sume intrate prin „Gazeta Transilvaniei”, Brașov 324'20. 7. Sume cvitate prin „T. Român” 90.— 8. Sume cvitate prin „Drapelul” 10.— 9. Dela d. I. Morar, Săscior 50.— 10. Dela tinerimea din Toplița 31'52. 11. Dela d. dr. Bardossy, Sasca 20'40. 12. Dela d. Căpit Florian. Orăștie 10.— Total K. 2,108'10. Cu această sumă starea fundatiunii per 30 Noemvrie a. c. este deci de 40,295'39. Sibiu, la 3. Decembrie 1912. Epitropia fundatiională.

Rubrică medicală.

Noțiuni de Bio-fiziologie anatomică cu aplicații la igienă.

(Continuare.)

(22)

Centura abdomenului formată din oșele iliace cari înapoi se unesc prin osul sacru iar înainte prin simfisă pubiană formând astfel basinalul. Osul iliac este compus din ilion ischion și pubis-unite prin cavitatea cotiloidă care se articulează cu femurul.

Articulațiile.

Modul de unire alor 2 oase constituie o articulație. Avem 3 varietăți de articulații: *articulații imobile, articulații puțin mobile și articulații foarte mobile.*

1. *Primele*, când două suprafețe se îmbucă una cu alta ca de ex. oasele capului.

2. *Puțin mobile* ale căror suprafețe puțin mobile sunt menținute prin ligamente, es. articulațiile vertebrale.

3. *Articulațiile mobile* sunt cele mai numeroase și varii, de ex. cele dela cot, genunchiu etc. Ele se compun: din un *cartilajiu articular*, din *ligamente* ce merg dela un os la altul, un manșon fibros numit *capsulă articulară*, *ligamente intra-articulare*, *capsulă articulară* numită *sinovie* ce secretă un lichid oleaginos *sinovial* destinat a ușura mișcările articulațiilor.

Mușchii.

Sunt celule specializate suprapuse ce posed în grad foarte mare proprietatea de a se contracta, producând astfel diferite mișcări după voința ei sunt în număr de peste 450. După structura și funcțiunea lor îi putem divide în două categorii: *mușchi striati* supuși voinței, și sunt organe esențiale de locomotie. *Mușchii netezi* independenți de voință, astfel sunt *mușchi abdominali* *mușchi vesiceei* etc.

Mușchii striati de ex. *bicepsul* brațului se compun din o parte cărnosă mai groasă la mijloc (umflați) terminați prin două prelungiri albe elastice, numite tendoane.

Tendonele cari unesc mușchii cu scheletul sunt formate din țesut elastic ce nu e altceva decât prelungirile terminale fibroase ale mușchilor.

În secțiunea transversală mușchii prezintă un învâliș extern numit *aponevroasă*, adoua *fascicule* și a treia *fibre musculare*. La microscop observată o fibră musculară prezintă niște *strii* atât *longitudinale* cât și *transversale*. Transversal la fiecare fibră se observă niște discuri întunecate alternând cu unele discuri transparente (clare). Discurile întunecate sunt contractile pe când discurile clare sunt elastice. În general fibrele musculare striate au nucleu.

Fibrele musculare netede sunt simplaminte nește celule foarte alungite cu contracțiuni lente și nu sunt supuse voinței, ex. *mușchii stomacului* etc., un alt exemplu de mușchi la cap sunt d. ex.: *Frontalul*, *orbiculul pleoapelor* și a *buzelor* etc., ai căror contracțiuni dau expresiunea feței, 2) la *trunchiu*: *marele pectoral*, *trapezul*, *marele dorsal*, *intercostali* ce servesc la mișcarea trunchiului etc.

3. *Mușchii membrelor superioare*: *Deltoidul ridicător* al brațului, *bicepsul flexor* al antebrațului pe braț, *tricepsul*, *antagonist* al bicepsului, *flexorii* și *exteriorii* degetelor.

4. *Mușchii membrelor inferioare*: *Marele* și *micul fesier*, *bicepsul crural*, *tricepsul crural*, *croitorul*, *gemenii* etc. *Mușchii* aceștia ca și toți ceilalți primesc ramificațiuni nervoase sub forme diverse.

Sistemul nervos.

Sistemul nervos este aceea parte din organism care e însărcinată cu organizarea tuturor funcțiilor din corpul omului. Din această armonizare depinde execuția normală a tuturor actelor de care am vorbit. Sistemul nervos așa dar are importanță capitală în organism. Rolul sistemului nervos este de a face, ca toate fenomenele de nutrițiune și de relațiune se tindă spre același punct. Conservarea individului și perpetuarea speciei.

Sistemul nervos al omului se poate împărți în două: *sistemul nervos, cerebro-spinal*, care se poate și el împărți în alte două părți: *centri nervoși* și *nervi*. *Centri nervoși* sunt organele de activitate ale sistemului nervos.

Nervii sunt organele de transmisiune. *Centri nervoși* ai sistemului cerebro-spinal se pot împărți la rândul lor în *măduva spinării* și *encefal*. Dacă am căuta se schematizăm dispoziția centrilor nervoși vom vedea, că în interiorul craniului se găsește encefalul. Dela osul occipital să articulează coloană vertebrală, care prezintă în interiorul ei un canal, în care este măduva spinării. Întreg sistemul nervos are un coperiș foarte rezistent, căci craniul e o cutie osoasă, iar coloana vertebrală formează un canal osos. Toți centri nervoși sunt protejați la exteriorul lor, de o cutie osoasă, căci fiind organele cele mai delicate ale corpului au nevoie de a fi protejați.

Pe de altă parte ei sunt protejați de trei membrane, cari poartă numele de meninge. Membrana cea mai exterioară se numește mater, iar cea de mijloc arahnoida, iar cea din interior se numește: pia mater. Dacă am căuta se schematizăm lucrul făcând o secțiune prin coloana vertebrală, am avea canalul vertebral. Între măduva spinării și os, se găsesc aceste trei membrane. Cea mai apropiată de os e membrana numită dura mater alcătuită din țesut conjunctiv fibros. Între dura mater și os e o substanță grasă. Înăuntrul membranei dura mater pe măduva spinării e pia mater, care prezintă o mulțime de prelungiri ce se unesc cu arahnoida, care e alcătuită din două foițe: foiața externă e lipsită de dura mater, iar foiața internă a arahnoidei e separată de pia mater printr'un spațiu numit spațiul sub-arahnoidian. Între cele două foițe ale arahnoidei e o cantitate de lichid, numit lichid arahnoidian, iar între foiața internă a arahnoidei și pia mater e un alt lichid mai abundent numit lichid sub-arahnoidian, care are acelaș rol de a proteja măduva spinării. În interiorul craniului să continuă acelaș lucru, numai, că între perețele craniului și dura mater numai există lichidul acela gras, ci dura mater e lipsită direct de os, așa că am putea zice, că formează *periostul*.

Membrana arahnoidă are părății așa de subțiri încât samănă cu pânza de paiangen din care cauză sa și numit *arahnoida*. Această membrană formează un fel de sac cu doi părăți ce înconjură de toate părțile centrilor nervoși. Măduva spinării e un centru nervos, care are forma aproape cilindrică. Și care se întinde dela osul occipital până în regiunea lombară, de aci prezintă un fir subțire numit *filament terminal*, care se continuă până la sfârșitul coloanei vertebrale. Ea prezintă două umpluturi puțin pronunțate, una în regiunea brațelor și alta în regiunea lombară. Organul luat în genere se apropie de un cilindru puțin turtit în sens transversal, așa că în secțiune ne dă o elipsă. În partea anterioară prezintă un sghiab ce merge până la jumătatea măduvi spinării, iar pe partea posterioară un alt sghiab mai mic ca cei dintâi numit sghiab median posterior, pe când cel dintâi

(Va urma.)

Dr. V. Hăncu.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După *BOLANDEN*.

Trad. de *Aurel B. Gajia*, profesor.
(Continuare).

Regele s'a bucurat foarte. Rîdea și a sărit de vre-o câteva-ori în aer, ca un nebun. Apoi și-a luat buciul și a chemat pe soții lui la sine.

Marquis-ul a observat bucuria regelui și alergînd la el s'a minunat de frumuseța cerbului.

— Frumos exemplar! Încă așa un cerb n'am văzut nici-cînd. Și ce coarne. Sunt ca și o pădure.

— Are douăzeci și patru de crengi iubite!

— Maiestate e de admirat, nu numai cerbul ci și pușcătura atît de bine nimerită.

Regele, de bucurie a îmbrățișat și sărutat pe marquis.

— Așa crezi iubite că eu nu sunt un bun vîntor?

— Din contră Maiestate! Fiecare supus trebuie să ți-se închine văzînd așa o siguranță în arta de-a pușca.

— E un cerb regal și împușcătura asemenea! Mergi iubite marquis și cheamă repede pe servitori. Ce pagubă că nu-l duc prin Paris ziua ca să se mire toți trecătorii de pe strade.

— De ce nu-l lași aici și îl vei duce mîne?

— Bine, — așa va fi! Mergi după servitori.

Carol nu s'a putut despărți de animal, așa era de mare bucuria. I-a numărat de nou crengile coarnelor și se minuna tot mai mult.

Și-a scos apoi pumnalul și a început să-l desfacă.

Sosi și Angouleme din desis fără să fie observat.

— Privește aici, zise regele. Uite!

Bastard îl lauda mereu, care rîdea și numai deodată deveni serios.

— Unde-i Lotharingen? a întreat cu furie.

— S'a mutat! zise Angouleme plecîndu-și capul.

— S'a mutat? Ce ai făcut omule?! zise Carol.

— Mi-a fost permis să nu-ți îndeplinesc porunca?

— Da, căci am zis-o în mînie. Sunt nefericit, că am în jurul meu atari oameni, cari sunt mai aplicați a face crime decît a-mi da sfaturi bune.

— Cum ași fi cutezat să-ți contrazic, cînd ieri ai pretins viața lui? Ba m'ai amenințat cu moarte, dacă n'ași împlini mandatul.

— Da, da zise Carol.

— Permite-mi însă Maiestate să-ți spun totul. Ieri ai fost mînios, dar azi aști mai mulcomit.

— Deja după-ce te-ai dus mi-a părut rău, doar el n'a avut altă vină, decît iubia pe sora și era contrar politicei mele. Am stat multă vreme pe gânduri! A murit deci Balafre, cel mai mare cavaler al Franței, — eroul dela Poitiers!

Regele s'a intristat peste măsură. Aceasta a observat-o Bastard. Regele însă nu l'a lăsat să ajungă la vorbă.

— Taci nefericite! În sfârșit voești să-mi comunici și modul cum ai săvârșit omorul.

— Maiestate ascultă-mă. Nu-i lipsă se mă justific.

— Da, căci ai făcut totul conform mandatului, nu-i așa? zise Carol. Cine n'a spus în mînia lui vre-o vorbă neprecugetată? Cine n'a suduit ori a tojurat în mînie și la urmă i-a părut rău? Imi cunoști slăbiciunea, pentru-ce te-ai folosit de ea? Un singur cuvînt numai în astă dimineața și Balafre n'ar fi căzut de mînia unui ucigaș. Taci! Ascultă! Nimic nu vreau să ascult! Ura mea față de Guise ți-a dat ocazie să-ți potolești mînia față de el. D-ta adese-ori m'ai ațîțat împotriva lui Lotharingen și ai săvârșit bucuros faptul.

În sfârșit regele a tăcut.

— Maiestate, permite-mi o vorbă!

— Ce?

— Acusa ta e nebazată, căci Lotharingen n'a murit.

— Cum? Ce-i aceasta? Nu ai spus că a murit?

— Nu! Am zis că s'a mutat. Mi-a fost teamă, că viața lui Henric va fi moartea mea și pentru aceea nu ți-am explicat vorbele mele cu două înțelesuri. După-ce am văzut că ți-a părut rău, că ai edat porunca, nu m'am temut nici de pedeapsa de moarte. Și atunci nici nu m'ai lăsat să vorbesc.

— Nu l'ai ucis? Și nici nu l'ai vulnerat?

— În momentul decisiv m'ai împedecat sunetul de trîmbiță al d-tale. Balafre a trecut pe dinaintea mea — eu l'am urmat luptîndu-mă în conștiință cu idea că am să ucid un om. În sfârșit a învins, datorința de supunere. Mi-am grăbit pașii și am ajuns în apropierea lui, în depărtare de un paș. Am prins sabia și tocmai eram gata să îndeplinesc porunca regelui. Atunci a sunat buciul. Prințul s'a oprit, a observat planul meu și s'a speriat.

— Ce să însemne aceasta? a întreat el. Pentru-ce ții sabia în mîna?

— Ne strigă sunetul buciul regelui, am răspuns. Să mergem.

— Dar a suspiciionat totul și s'a dus acasă.

— Mulțumită lui Dumnezeu! zise regele.

Convorbirea a întrerupt-o sosirea lui Hugo cu servitorimea lui. Domnitorul și-a recăștigat bucuria de mai înainte. Conform mandatului său, au așezat cerbul pe cal și l'au dus în hotelul din apropierea lacului, ca să-l vadă toată lumea, cînd ziua într'ameazi va fi dus prin piața Parisului.

Regele Franței s'a grăbit repede în oraș. Pe drum abia a vorbit câteva cuvinte. Il neliniștea ceva.

Pe ulițele strîmte ale Parisului era deja întunec că stradele pe atunci nu erau încă luminate. Singur numai luminările dela meci mai dădeau ceva lumină slabă.

Nu departe de fortăreața familiei Guise, regele și-a oprit calul și s'a întors către Hugo Riviere.

— Iubite marquis, am să-ți mai încred încă una. A bunăseamă că ai observat, cum Henric s'a depărtat dela vînațoare înainte de vreme. Mergi repede la el și îl întreabă pentru-ce s'a grăbit? Doar l'a ajuns vre-o nenorocire. Totodată ceteste-i din față dispoziția, care e mînios, ori nu? M'ai înțeles?

— Da, Maiestate.

— Cu datele ce ți-le vei căștiga să te reîntorci îndată!

Peste un sfert de oră, Hugo era în palatele frumoase ale prințului de Lotharingia. După-ce înășul s'a dus să-l anunțe auzise ceva glasuri simfonice de muzică. Se poate că își petrece prințul sau mama lui.

Au trecut minute pînă-ce s'a prezentat Guise. Marquis-ul era foarte impacient să-i observe dispoziția. De altcum se cugeta și la aceea să nu spună ceva ce pentru prinț ar avea urmări triste.

În sfârșit s'a deschis ușa. Balafre s'a prezentat cînatit înaintea regelui.

— Ah! d-ta ești preținul meu — zise Guise. Regele e așa de nobil de te-a trimis la mine?

— Maiestatea Sa te salută și te întreabă pentru-ce te-ai depărtat dela vînațoare? Nu te-a ajuns vre-o nefericire?

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Anuarul Băncilor române pe anul 1913“. Anul XIV. Redactor: Constantin Popp Sibiu. Tiparul Tipografiei arhidiecezane, 1912.

În zilele trecute a apărut în editura „Solidarității“ și în forma obicinuită cunoscutul șematism al institutelor de bani române (societăți pe acții și însoțiri).

„Anuarul“ pe 1913 se estinde 15 coale de tipar și coala primă cuprinde pe lângă partea calendaristică obicinuită, următoarele notițe și informații de folos practic: Mărimea normală a bancnotelor; Terminul ultim pentru rescumpărarea și retragerea din circulație a notelor băncii Austro-Ungare; Timbre de documente; Chei pentru calcularea intereselor; Frațiunile comune mai obicinuite transformate în fracțiuni decimale; Tragerile la sorti ale lozurilor; Competința de timbru a registrelor comerciale (cu exemple); Scalele de timbre I. II. III.; Tarifa pentru telegrame; Tarifa postală; Monete diferitelor state.

Șematismul însuși se estinde pe 14 coale și cuprinde în 5 părți institutele de credit: societăți pe acții (152 la număr); însoțirile (53 la număr) societăți comerciale și alte întreprinderi (15 la număr), „Banca generală de asigurare“ și „Solidaritatea“. La fiecare din aceste sunt indicate: firma în toate limbile înregistrate, anul fondării, capitalul social, prețul acțiunilor, termenul de prescripțiune ale cupoanelor, dreptul de vot, semnarea firmei, foile oficioase, numele și domiciliul membrilor din direcțiune și din comitetul de spraveghiare, numele și titlul funcționarilor, bilanțul și conflictul profit și pierdere pe 1911, în fine împărțirea profitului net și a cuotelor de binefacere.

Un capitol social tractează despre „Solidaritatea“, arătîndu-să numele membrilor ei scopul însoțirii, condițiilor de primire, numele și domiciliul membrilor direcțiunii, al comitetului de spraveghiare și al revizorilor-experti, precum și ultimul bilanț pe 1911.

După aceste urmează o consemnare a instituțiilor financiare-economice parte deja înființate, parte sub înființare aranjate după comitate și o tabelă a dividendelor băncilor noastre pe 1911.

„Anuarul“ se încheie cu două sumare:

unul după sepiu, arătându-se în care oraș ce instituții financiare românești sunt și altul alfabetic.

Prețul Anuarului legat în pânză este K. 4 — plus pentru porto 30 fil., total deci K. 4.30 și se poate comanda la Administrația „Revistei Economice” în Sibiu (Nagyszeben).

În Tipografia „Aurora” A. Todoran din Gherla, a apărut și se află de vânzare: cea mai nouă carte de rugăciuni, intitulată: *Scura cerească* carte de rugăciuni și de învățături creștinești. Intocmită pentru toate trebuințele sufletesti ale credincioșilor. Din cărțile rituale ale bisericii greco-catolice, și din mai mulți autori de Dr. Victor Bojor profesor de teologie. Cu permisiunea Prea Veu. Ordinariat episcopesc de Gherla Nr. 2782—1912. Aceasta carte se estinde pe 12 coale de tipariu, adică pe 384 pagini; e bogată nu numai în rugăciuni potrivite pentru ori care creștin drept credincios, ci și în o mulțime de învățături foarte folositoare pentru ca să se înțeleagă înșămăntatea și trebuința deosebitelor deprinderi religioase și de evlavie, pe cari trebuie să le săvârșim cu statornicie, ca niște creștini adevărați.

Prețul: în legătură simplă 1 c. 10 fil., legată în pânză 1 cor. 80 fil., legată în piele fină cu copcii 3 cor. 40 fil., legată în catifea fină cu copcii 5 cor. 80 fil.

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

Convocare,

Priu care subscriitorii de acții a înființândei bancă economice-comercială și de eredit „Peatra” societate pe acții în Nagyszeben (Sibiu) se convoacă la

adunarea generală de constituire

care se va ținea Duminică în 29 Decembrie 1912 st. n. la orele 2 d. a. în localul restaurantului Rudolf Fetscher din Nagyszeben (Sibiu) strada orezului nr. 14. cu următoarea

ordine de zi:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Constatarea acționarilor prezenți și a voturilor ce reprezintă,
3. Raportul fondatorilor și constatarea priu adunarea generală a capitalului social subscris și a sumelor plătite în contul acestui capital.
4. Deciziune cu privire la înființarea societății.
5. Votarea absoluturului pe seama fondatorilor.
6. Stabilirea statutelor societății.
7. Denumirea direcțiunii din partea fondatorilor și alegerea membrilor de supraveghere.
8. Inchiderea adunării.

Nagyszeben (Sibiu), 1912 november 26.

Fondatorii.

Az alapítók.

Meghívó,

melynek útján a Nagyszebenben létesítendő „Peatra” gazdasági-kereskedelmi és hitelbank részvénytársaság részvényelirői meghívotnak a Nagyszebenben Fetscher Rudolfnak, Riskása-utca 14 sz. alatt levő vendéglőjének termében 1912 év December hó 29-én d. u. 2 órákor tartandó

alakuló közgyűlésre

a következő

tárgysorozattal:

1. A közgyűlés megnyitása és megalakulása.
2. A megjelent részvényesek és az általuk képviselt szavazatok számának a megállapítása.
3. Az alapítók jelentése és az alapítóknek meg az annak javára történt fizetéseknek a közgyűlés által történendő megállapítása.
4. Határozat a társaság megalakulása tekintetében.
5. Az alapító tagoknak adandó felmentés megszavazása.
6. A társaság alapszabályainak megalakítása.
7. Az igazgatósági tagoknak kinevezése az alapítók által és a felügyelő bizottság tagjainak megválasztása.
8. A közgyűlés bezárása.

[114] 1—1

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania”

SIBIU

Strada Csnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomanda

Asigurări împotriva focului
pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plată simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la
începătura anului 1911 K. 5,275,798.28
Capitale asigurate pe viață achitate „ 5,146,556.36
Starca asigurărilor cu sfârșitul anului 1911 } foc „ 127,763,744.—
} viață „ 10,931,322.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă cor. 2,520,492.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Perseane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5) 121—?

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeecștilor sârbătore, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.